

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 9 kwietnia 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.8.2021.TB

Pani
Marta Jurowska
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Radkowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 25 – 26 lutego 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Tomasz Borecki - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Emilia Molska - Kaźmierczak – inspektor wojewódzki, przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radkowie z siedzibą w Ścinawce Średniej przy ul. Mickiewicza 16, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „OPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy, w okresie od 1 lutego 2020 r. do 25 lutego 2021 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 lutego 2020 r. do 25 lutego 2021 r. funkcję Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Radkowie pełniła Pani Marta Jurowska, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 10. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Kierownika OPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą Nr XXXVIII/244/17 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej przyjęto przedmiotowy dokument. W rozdziale I § 1 ust. 1 pkt 11 ww. dokumentu wskazano, że OPS działa w oparciu o przepisy wynikające m.in. z ustawy. Z kolei w rozdziale II § 2 pkt 6 Statutu wpisano, że Ośrodek realizuje zadania określone w ustawie.

(dowód: akta kontroli str. 19-24)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą Nr XXI/138/19 Rady Miejskiej w Radkowie z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego programu Wspierania Rodziny w Gminie Radków na lata 2020-2022 zatwierdzono powyższy Program. Jako cel główny wskazano: „*Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*”. Określono także cele szczegółowe.

Ośrodek został wyznaczony koordynatorem Programu, dodatkowo wymieniono również inne podmioty odpowiadające za jego realizację, np.: Urząd Miasta i Gminy w Radkowie, placówki oświatowe i kulturalne, Miejsko – Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny w Radkowie zs. w Ścinawce Średniej, Posterunek Policji w Radkowie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia.

Burmistrz Miasta i Gminy Radków za pośrednictwem Kierownika Ośrodka przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2019, które zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca 2020 roku złożył Radzie Miejskiej w Radkowie. W dokumencie zawarto informacje o działaniach podjętych przez instytucje funkcjonujące na terenie Miasta i Gminy Radków.

(dowód: akta kontroli str. 25-52)

Kierownik Ośrodka poinformował, że w myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

- pomoc prawną, udzielaną przez Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Ścinawce Średniej, ul. Mickiewicza 16 (Fundacja w służbie wsi – Powiat Kłodzki);
- poradnictwo socjalne, poradnictwo rodzinne realizowane przez pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS.

Powyższe formy wsparcia oferowano bezpośrednio na terenie Miasta i Gminy Radków. Natomiast osoby wymagające dodatkowej pomocy kierowano również do specjalistów znajdujących się poza terenem Gminy.

Rodziny wymagające konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz terapii i mediacji były informowane przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych o instytucjach zlokalizowanych na terenie powiatu kłodzkiego, które oferowały świadczenia w zakresie:

- terapii psychologicznej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kłodzku, Poradnia Pedagogiczno-Psychologicznej w Nowej Rudzie, Centrum Medyczne Salus Kłodzko filia w Nowej Rudzie;
- terapii uzależnień przez Poradnia Odwykowa w Nowej Rudzie (spotkania grupowe lub indywidualne), NZOZ Poradnia Zdrowia Psychicznego „Bono” w Kłodzku, Poradnia Zdrowia Psychicznego SP ZOZ w Nowej Rudzie;
- terapii rodzinnej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kłodzku;
- mediacji, osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, objęte procedurą „Niebieskie Karty”, informowane były o możliwości uzyskania bezpłatnego wsparcia w Okręgowym Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem w Kłodzku, oferującego mediacje, a także inne formy wsparcia, jak m.in. pomoc prawną, psychologiczną, psychiatryczną czy finansową.

Jednocześnie Kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą na terenie Miasta i Gminy Radków nie było rodzin, które złożyłyby wniosek o wsparcie w formie zapewnienia usług opiekuńczych, czy specjalistycznych oraz nie zachodziła potrzeba organizacji grup samopomocowych. *(dowód: akta kontroli str. 14-15)*

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny, m.in. poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji asystenta rodziny, co było zgodne z art. 11 ustawy oraz współpracę z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w OPS zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, w wymiarze pełnego etatu. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystentów rodziny nie była łączona z pełnieniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była wykonywana. Asystenci rodziny nie prowadzili także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystenci prowadzili w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym.

(dowód: akta kontroli str. 15-16)

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go Kierownikowi OPS;
- każdorazowo rodziny pisemnie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy, dla każdej rodziny powinien być opracowany plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Sporządzano aktualizację planów;
- wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem.
- w skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystentów znajdowały się także sporządzane przez niego: karty pracy asystenta rodzinnego oraz notatki służbowe;
- zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, tj. kierownikowi ośrodka pomocy społecznej. Wymóg ten został zrealizowany. We wszystkich przypadkach przestrzegano również 6 miesięcznego terminu jej sporządzenia. Równoległe z okresową oceną sytuacji rodziny sporządzano również dokument „Okresowa ocena sytuacji rodziny – sprawozdanie”;
- przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz Kierownika OPS.

W okresie podlegającym kontroli pracą asystentów rodziny zostały wsparte 33 rodziny, z czego w 3 zakończono współpracę i prowadzono w nich monitoring.

(dowód: akta kontroli str. 15-17, 52-505)

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Kierownik Ośrodka poinformował, że na terenie Gminy Radków nie funkcjonowały rodziny wspierające, czego powodem jest brak zdiagnozowanych potrzeb i zainteresowania rodzin tą formą pomocy. W okresie kontrolnym rodziny borykające się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi nie wnioskowały do OPS

o wsparcie w przedmiotowej formie. Kierownik kontrolowanej jednostki wskazywał również m.in. na skrępowanie i niechęć do ujawniania własnych problemów rodzinnych, zarówno osobom spokrewnionym jak i obcym oraz na opór rodzin widoczny już na etapie wdrażania pomocy asystenta rodziny. Powyższe w opinii Kierownika OPS może wynikać, ze specyfiki małej społeczności lokalnej. *(dowód: akta kontroli str. 17)*

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy gmina ma obowiązek prowadzić placówkę wsparcia dziennego. W okresie objętym kontrolą tego typu jednostka na terenie Miasta i Gminy Radków nie działała. Kierownik Ośrodka wskazywał, iż wynika to z faktu braku potrzeb w tym zakresie. Poinformował, że dzieci i młodzież z terenu Gminy mogły skorzystać z zajęć organizowanych przez placówki szkolne, miejscowe biblioteki oraz świetlice wiejskie. Powyższe działania wprawdzie podejmowane były na rzecz dzieci i ich rodzin, ale nie spełniały wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z uwagi na fakt, że Gmina Radków nie realizuje zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsca dla dzieci, organ kontroli powiadomi Burmistrza Radkowa odrębnym pismem. *(dowód: akta kontroli str. 17)*

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do łącznej liczby 23 dzieci z 15 rodzin. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 6 rodzinach, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej był przydzielony asystent rodziny. Rodzice pozostałych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie współpracowali z asystentem rodziny z uwagi na: jej odmowę, pobyt poza terenem Miasta i Gminy Radków, śmierć lub silne uzależnienie od alkoholu. *(dowód: akta kontroli str. 17, 506-521)*

Na dzień kontroli w Ośrodku zatrudnionych było 5 osób na stanowisku pracownika socjalnego oraz 2 jako starsi specjaliści pracy socjalnej. Kwestie dotyczące kwalifikacji ww. osób regulują odrębne przepisy. W przypadku wykształcenia asystentów rodziny, analiza akt osobowych wykazała, iż posiadali oni kwalifikacje zgodne z art. 12 ustawy.

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, asystent rodziny powinien podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, a gmina je finansować. W okresie objętym kontrolą obowiązki te realizowano m.in. poprzez udział w szkoleniach odnoszących się do specyfiki pracy pomocowej.

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny: „Rządowy Program Karta Dużej Rodziny”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500+”, „Program Dobry Start”.

(dowód: akta kontroli str.17-18, 522-554)

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radkowie nie stwierdzono występowania nieprawidłowości.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

.....
(kontroler)

Województwo Śląskie
Wojewoda Śląski

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Pożytku Społecznego
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)